

HALLINTOPAKKOHAKEMUS

4.4.2024

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
PL 1, 13035 AVI

kirjaamo.etela@avi.fi

Uudenmaan ELY-keskus
Kirjaamo, PL 36, 00521 HELSINKI

kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Malmin lentoaseman ystävät ry
Helsinki-Malmin lentoasema, 00700 Helsinki
info@malmiairport.fi

SELVITYS VIREILLEPANO-OIKEUDESTA

Malmin lentoaseman ystävät ry:n sääntöjen 2 §:n mukaan "yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on Malmin lentokentän toiminnan säilyttäminen nykyisellä paikallaan sekä lentokentän toiminnan kehittäminen, edistäminen ja tukeminen. *Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on myös vaalia ja suojella Malmin alueen monimuotoista luontoa ja rakennettuja kulttuurikohteita ja -ympäristöjä, vaalia niiden ominaisuutta ja erityispiirteitä sekä edistää niiden kestävää hoitoa ja käyttöä.* Lisäksi yhdistyksen tarkoituksena on dokumentoida, tallentaa ja välittää alueen aineettomaan ja aineelliseen kulttuuriperintöön liittyvää tietoa. Toiminnan tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa eikä jäsenistölle taloudellista hyötyä."

Sääntöjensä perusteella Malmin lentoaseman ystävät ry on luonnonsuojelulain 134 §:n 4 momentin tarkoittama rekisteröity yhteisö, jolla on lain 128 §:n mukainen erityinen vireillepano-oikeus. Kyseisen lainkohdan 2 momentin mukaan erityisen vireillepanon mukainen asia on ratkaistava kiireellisenä. Sääntöjensä perusteella yhdistyksellä on vireillepano-oikeus myös vesilain 14. luvun 14 §:n perusteella sekä ympäristönsuojelulain 186 §:n perusteella.

HALLINTOPAKKOHAKEMUS UUDENMAAN ELY-KESKUKSELLE SEKÄ ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTOLLE

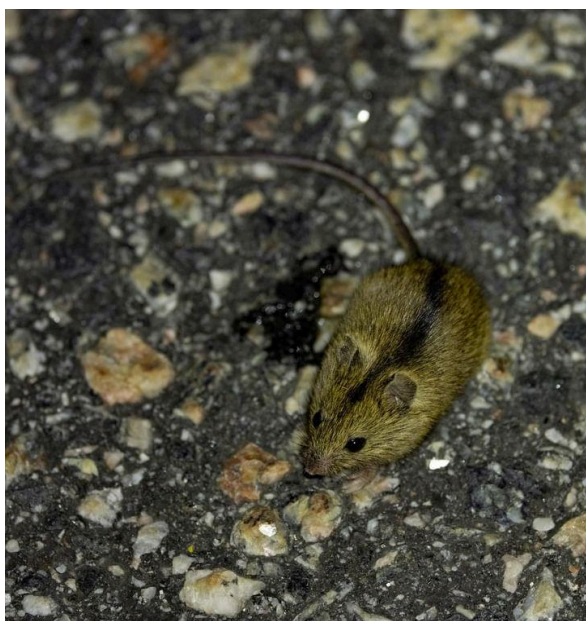
Helsingin kaupunki aikoo rakentaa alueella kaivettavien maamassojen säilyttämiseen logistiikka-alueen Malmin lentokenttäalueelle pääkiitotien itä laidalle Tattarisuon lehtometsän laitaan:

<https://www.sttinfo.fi/tiedote/70125412/malminkentalle-valmistellaan-alue-maamassoja-varten>.

Työt ovat alkaneet jo maaliskuussa. Urakka-alue on lehtometsän laidalla erittäin runsaslukuisina havaittujen lepakoiden tärkeä ruokailualue, jolla on pitkäaikaisessa havainnoinnissa todettu pohjanlepakkoa, pikkulepakkoa, korvayökköä sekä useina peräkkäisinä vuosina erittäin harvinaista kimolepakkoa (<https://malmiairport.fi/lepakkoselvitys>, kimolepakon säännöllinen havaintopaikka merkitty keltaisella tähdellä). Karttaliitteestä 1 käyvät ilmi aiotun urakka-alueen

erittäin suuret lepakkohavaintomäärät sekä niittyverkoston arvokohteen raja. Esimerkiksi Fallkullan asuinalueelta on kartoitusvuosina saatu vain muutama yksittäinen pohjanlepakkohavainto, kun kaupungin niittyverkostonsa arvokohteeseen suunnittelemalla logistiikka-alueella niitä on sadoittain. Malmin lentokenttä ja sen ympäristö on alueellisesti lepakoille erittäin suotuisa. Lisätietoja antaa tarvittaessa Petri Asikainen (petri.asikainen@icloud.com).

Urakka-alueelta on myös todettu ja valokuvattu vuonna 2022 laaja ja elinvoimainen koivuhiiren yhdyskunta, ks. oheiset tunnistuskuvat sekä <https://www.instagram.com/p/CiMWBhckPvR/>, <https://www.instagram.com/p/CiFn0ikkK14f>. Havainnot on ilmoitettu Luonnonvarakeskukselle, Helsingin kaupungille ja Luonnontieteelliselle keskusmuseolle vuonna 2022. Lisätietoa havainnoista antaa tarvittaessa Mika Wallenius (mika.wallenius@gmail.com, puh. 045 277 8846).

*Koivuhiiriä Malmin lentokentän itälaidalla (2022).
Kuvat: Mika Wallenius*

Koivuhiiri on kaikkien lepakkolajien tavoin EU-luontodirektiivin liitteen IV(a) laji. Tattarisuon lehtometsän reunassa sijaitsevan urakka-alueen muodostama tärkeä lepakoiden ruokailualue on olennainen osa niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen ekologista toiminnallisuutta. Jos ruokailualueen luonto menetetään, muuttuu myös lisääntymis- ja levähdyspaikka käyttökelvottomaksi. Useimmat lepakkolajit eivät saalistaessaan lennä pitkiä matkoja aukeassa maastossa, koska ovat tuolloin itse alttiina saalistajille, vaan pysyttelevät metsän tarjoaman suojan läheisyydessä. Lisääntymis- ja levähdyspaikkaa reunustavan ruokailualueen pitää siksi säilyä riittävän laajana niin, että lisääntyminen ja levähtäminen kyseisellä alueella on mahdollista. Asiasta on olemassa EU-tuomioistuimen linjaus asiassa C-357/20 IE vastaan Magistrat der Stadt Wien:

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=248294&pageIndex=0&doclang=fi&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=551141>

“[...] unionin tuomioistuin korostaa, että säännöksessä mainitulla kiellolla pyritään suojaamaan lisääntymispaikkojen ekologista toiminnallisuutta ja takaamaan se, että suojeltujen eläinlajien elinympäristön merkittäviä osia säilytetään siten, että lajit voivat hyötyä siellä muun muassa

lisääntymisen kannalta olennaisista edellytyksistä. Tästä seuraa, että lisääntymispaikan käsite on ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan kaikkia sellaisia alueita, jotka ovat tarpeellisia, jotta asianomainen eläinlaji voi lisääntyä menestyksekkäästi, mukaan lukien lisääntymispaikan ympäristö.

Direktiivin tavoitteet tukevat tätä tulkintaa. Direktiivillä pyritään nimittäin edistämään luonnon monimuotoisuuden säilymistä varmistamalla Euroopan unionin tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen. Tästä seuraa, että mainitun direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa säädetyllä suojelujärjestelmällä on voitava tosiasiallisesti välttää se, että suojeltujen eläinlajien elinympäristölle aiheutuu haittaa.”

Muistutamme, että hallituksen esityksessä kesäkuussa 2023 voimaan tullee uudeksi luonnonsuojelulain (HE 76/2022, <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2022/20220076>) linjataan toisen luontodirektiivilajin, liito-oravan osalta seuraavaa:

“[KHO:n] ratkaisussa 2014:13 puolestaan oli kyse luontodirektiivin liitteen IV lajeihin kuuluvan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittämis- ja heikentämiskiellon turvaamisesta. Ratkaisun mukaan ‘on lähdettävä siitä, että tällaiseksi tarkoitettun alueen on oltava pikemminkin laaja kuin liian suppea. Tätä edellyttää myös ympäristöoikeudessa tunnustettu niin sanottu varovaisuusperiaate.”

Varovaisuusperiaatetta tulee noudattaa paitsi direktiivilajeille riittävän laajojen alueiden suojelemiseksi myös siitä syystä, että lentokenttäalueen kaavoitus on vasta luonnosvaiheessa. Maamassojen läjittämiselle niittyluontoon ei ole tarvetta moneen vuoteen.

Malmin lentoaseman ystävät ry vaatii, että valvontaviranomainen ryhtyy viipymättä luonnonsuojelulain 126 §:n mukaisiin toimiin, jotta direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen estetään. Vaadimme urakka-alueelle välitöntä toimenpidekieltoa, kunnes luonnonsuojelulain 126 §:n mukaisiin toimiin ryhtymisen edellytykset on tutkittu.

Aiotun logistiikka-alueen niittyä on maaliskuun 2024 lopulla jo peitetty muovilla. Vaadimme oikeudenvastaisen tilan poistamista kaikilta osin ja viipymättä, koska kasvukausi on aluillaan ja alueella runsaslukuiset direktiivilajit pian heräämässä talvihorroksestaan.

Vaikutukset pinta- ja pohjaveteen sekä vesieliöstöön

Urakka-alueen tiedetään olevan kauttaaltaan yli 10 metrin syvyydeltä liejusavikkoa (karttaliite 2, <https://kartta.hel.fi/?link=dBsSq9>), joka kuuluu Geologian tutkimuskeskus GTK:n Happamat sulfaattimaat -karttapalvelun mukaan korkeimman riskin alueeseen rikkihappoa muodostavan sulfaattisaven osalta, kuten lähes koko muukin lentokenttäalue (karttaliite 3).

Vuosikymmenten varrelta on Malmin lentokentältä runsaasti käytännön kokemusta siitä, että liejusavikko ei kannata läjitettyjen maamassojen painoa, mikä aiheuttaa saven työntymisen maan pinnalle rasitetun alueen ympäristössä. Tällöin sulfaattisavi alkaa ilman hapen vaikutuksesta muodostaa rikkihappoa. Uhattuna on myös alueen paineenalainen pohjavesi. Kiintoaineen suodatukselta riippumatta vesiliukoinen rikkihappo päätyy valuma-alueen vedet keräävään,

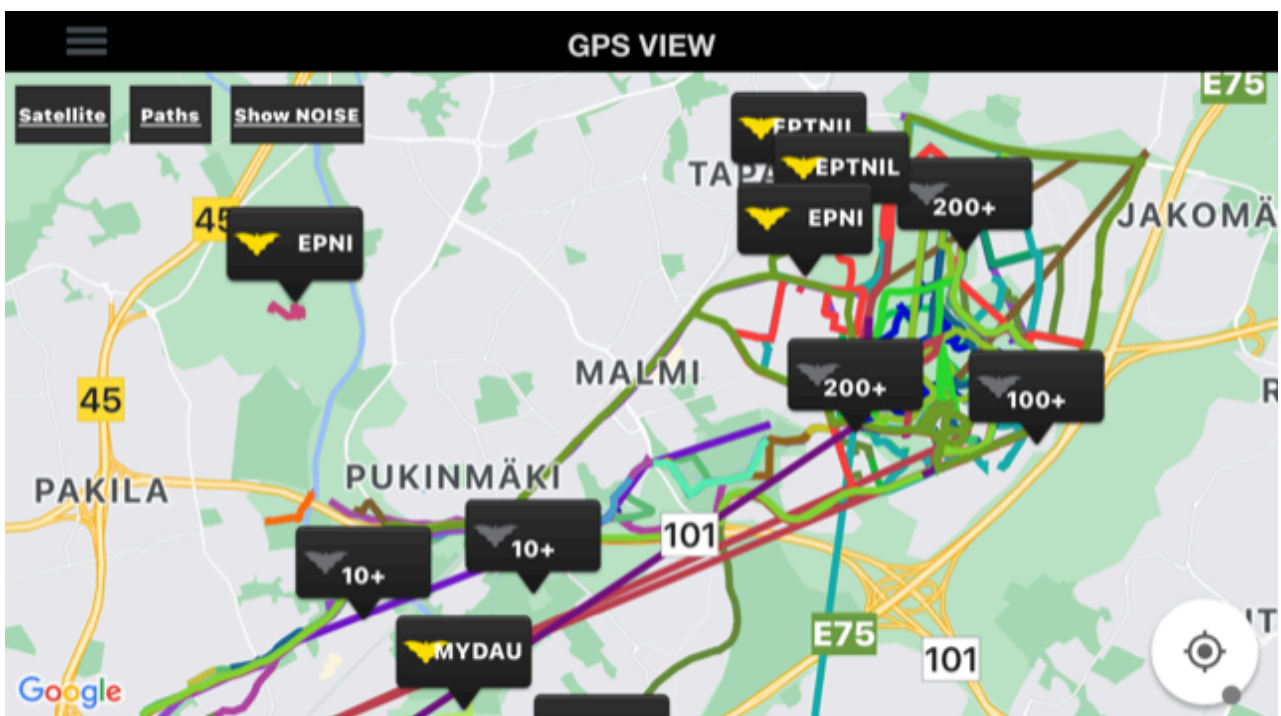
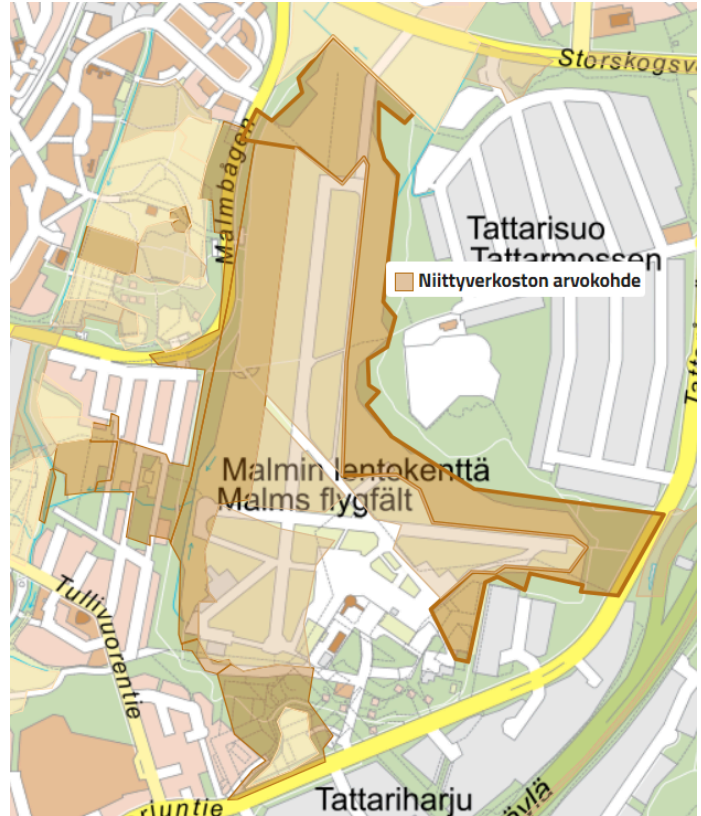
erittäin uhanalaisen meritaimenen kutupuroksi kunnostettuun Longinojaan, jossa on 2020-luvulla havaittu säännöllisesti myös saukkoa, sekä Longinojan kautta Vantaajokeen, jonka Natura 2000 -alueella elävät mm. saukko sekä Euroopan merkittävimpiin kuuluva vuollejokisimpukan esiintymä. Saukko ja vuollejokisimpukka ovat EU-luontodirektiivin IV(a) lajeja, vuollejokisimpukka myös liitteen II laji.

Asiassa tulee luonnonsuojelu- ja ympäristönsuojelulain ohella huomioida vesilaki, jonka 3. luvussa säädetään vesitaloushankkeiden luvanvaraisuudesta. Sen 2 § edellyttää hankkeelle lupaviranomaisen lupaa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos: 6) aiheuttaa vahinkoa tai haittaa kalastukselle tai kalakannoille, tai 8) vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen. On ilmeistä, että syvää liejusavikkoa häiritsevä logistiikka-alue vaarantaisi pohjaveden ja uhkaisi Longinojan erittäin uhanalaisten meritaimenten kutupuroa ja Vantaajoen Natura-aluetta sekä savesta että läjitettävistä maa-aineksista hulevesiin liukenevilla epäpuhtauksilla, joihin kiintoaineen suodatus ei vaikuta.

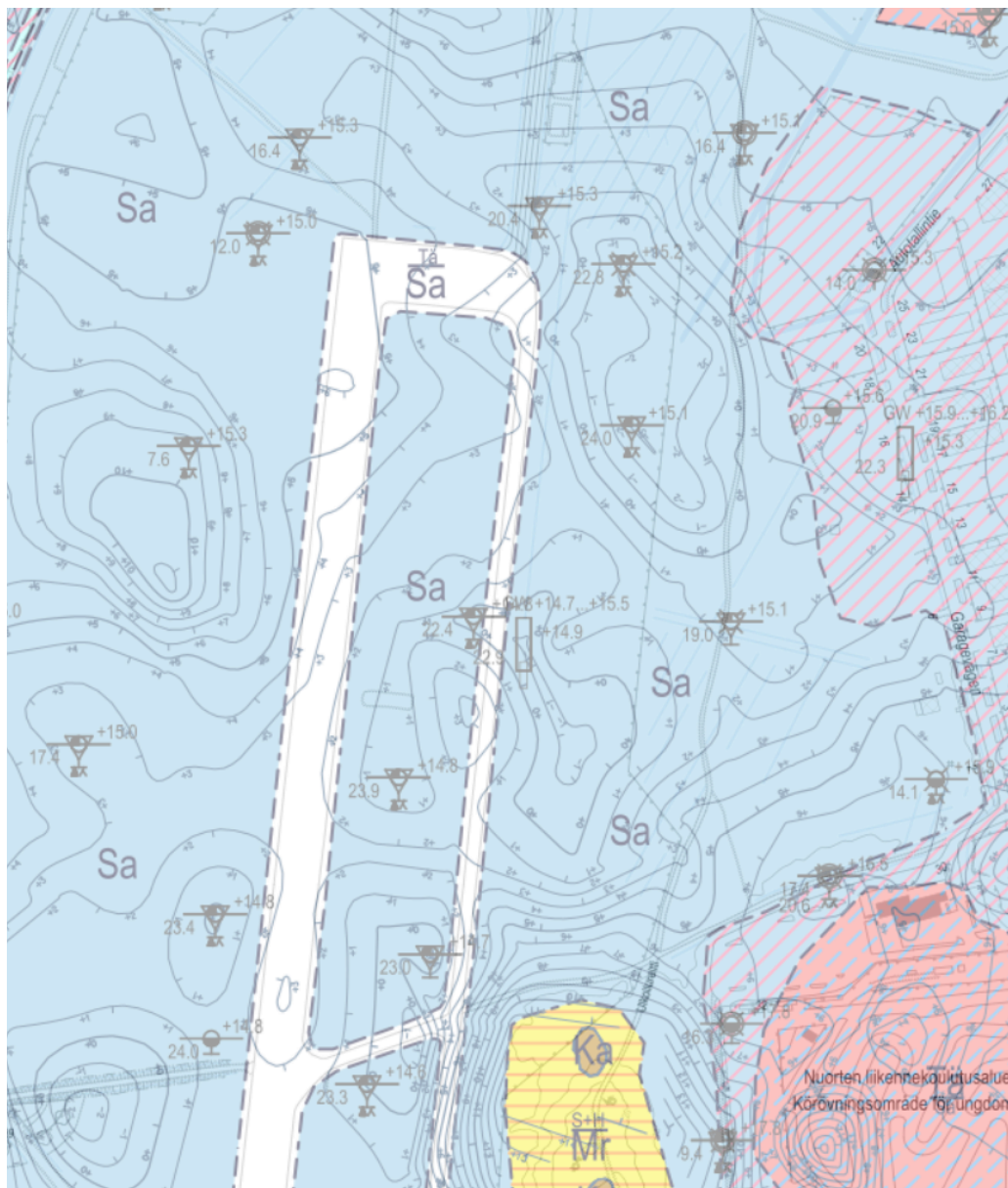
Helsingissä 4.4.2024

Håkan Lövdahl, puheenjohtaja
Malmin lentoaseman ystävät ry
info@malmiairport.fi

Karttaliite 1: Lepakkojen pitkäaikaishavainnoinnissa kartoitusreittien varrella todettuja havaintoklustereita Malmin lentokentällä ja sen ympäristössä. Alimmassa kartassa kartoitusreitit 2016-2018 on merkitty värillisillä viivoilla. Oikeanpuoleinen ylempi kartta osoittaa niittyluonnon arvokohteen, jolla urakka-alue sijaitsee (lisätietoa: Helsingin karttapalvelu, <https://kartta.hel.fi/?link=dBtCL1>).

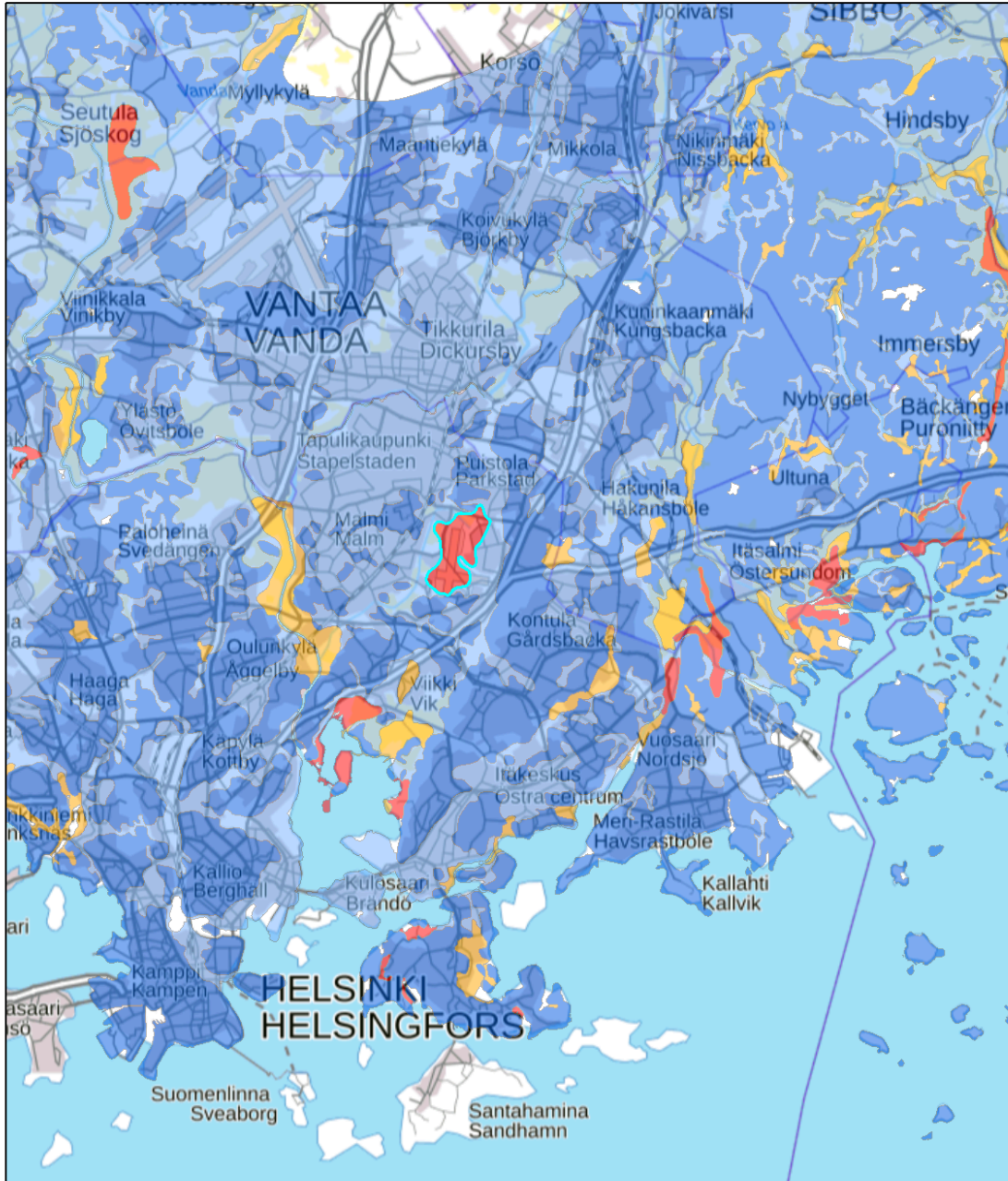

Karttaliite 2: Urakka-alueen geologinen kartta (<https://kartta.hel.fi/?link=dBsSq9>)

Karttaliite 3: Geologian tutkimuskeskus, Happamat sulfaattimaat -karttapalvelu

GTK: Happamat sulfaattimaat, Malmin lentokenttä

March 25, 2024

- Esiintymisen todennäköisyys
- Suuri
 - Kohtalainen
 - Pieni
 - Hyvin pieni
 - Hapan hiekka

